

Саха Өрөспүүбүлүкэтэ «Үөһээ Бүлүү улуута (оройуон)» муниципальной
оройуон
«П.Н.Тобуруокап аатынан Нам орто уопсай үөрэхтээһин оскуолата»
бюджетнай уопсай үөрэхтээһин тэрилтэтэ

**«Ааҕыы, КНРС (Я) уонна технология интегрированной уруога»
Иккис кылааска проектной уруок**

**Улэни толордо: алын кылаас учуутала
Ласточкина Евдокия Аммосовна**

Нам

2021с

Кылааа: 2 кылаас

Уруок темата: «Ынах барахсан»

Уруок тиибэ: интегрированной

Уруок формата: проектной уруок

Учуутал сыала: Саха угэс буолбут дьарыгын: дьизэ суеьутун иитии туьунан билиини хатылааьын

Соруга:

- дьизэ суеьутун иитии туьата, саха ыалыгар суеьу суолтата;
- дьизэ суеьутун ене, сааьынан аата, быьыта-табаата;
- «Ынааы иитиигэ мин кемем» - сьэьэргэьи

Уерэнээччи сыала (ожидаемый результат): тыынар тыыннаахха барытыгар (дьизэ суеьутугэр эрэ буолбакка) харыстабыллаах сыьыаны, аьыныгас буолуу уеруйэхтэрин инэрии.

Уерэнээччи сатабыллара:

Бэйэтэ толкуйдаан сеп эппиэти биэрэр:

- Бэйэ толкуйун этэр
- Бэйэ толкуйунан кырааскалыыр, сааьылаан суруйар, сепке кырыйар, үлэни былаанныыр.

Ааспыты саныыр:

- Ааспыты саныыр,учууталы кытары былаан онорор.
- Сыалы учууталы кытары туруорар
- Урут билбит билиитин сананы билиитигэр туьанар

Бэйэтин этиитин чопчулуур

- Бэриллэр сорудааы бэрээдэгинэн толорор
- Тумук санааа кэлии, бэйэ бэйэтин убаастаан хоруйдары толору истии, кэпсээьин
- Бэйэтин сыаналанар

Билэр-көрөр дьайыылар сыаллара

- иңэриллит билиилэри туһанан бэйэ кинигэтин оңорон таһаарыы

Уруокка туттуллар тэрил: ПК, проектор, экран, колонкалар, шаблоннар, кыптый, енеех харандаастар, Л. Попов хобооно.

Туттуллубут литература: Л. Попов, П.Одорусов кинигэлэрэ, кнрся программата.

Дьарык этээбэ	Учуутал үлэтэ	Үөрэнээччи үлэтэ	Сатабыл	Бириэмэтэ
1.Тэрээһин чааһа	Оҕолор, үтүө күнүнэн! Иллээх, эйэлээх буолуоххайың, бэйэ бэйэбитин болҕойон истиэххэйин. Уруокпут саҕаланна, олоруң!	Үтүө күнүнэн!	Турукка киири, болҕомтолоох буолуу.	1 мүн
2. Уруокка киири	Экраны көрүң, ханнык тыл саспытый? <i>Ыксал-ыгым кэмнэргэ __?__ эрэ абырыа Эти,үүтү да биэриэ, Иитиэ уонна аһатыа П. Одорусов</i> Оччоҕо биьиги бүгүңнү уруокпутугар туох туһунан кэпсэтэр эбиппитий? Сөпкө этигит. Ынах туһунан кэпсэтиэхпит. Ынаҕы атыннык туох дииллэрий? Сүөһү иитиитэ биьиги өбүгэлэрбит төрүт дьарыктара. Бүгүңнү уруокпут темата (слайд көстөр) «Ынах барахсан» (ынах маңырыырын ПК нөңүө иһитиннэрий).	- Ынах диэн тыл саспыт - Сүөһү дииллэр (оҕолор Леонид Попов хобоонун нойосуус үөрэтэн кэлэр) Маңаас ньирэй Маңаас ньирэй барахсан, Манна, манна кэл эрэ,	Бэйэ санаатын иннигэьэ суохтук этинэ уерэнэр Бэйэ толкуйун этэр Ааспыт саныыр, учууталы кытары былаан онорор. Сыалы учууталы кытары туруорар	4 мүн

		<p>Титтиктэргэ арахсан Тийэн, тийэн кэл эрэ.</p> <p>Имэрийиэм, биэбэйдием, Итии үүтү иһэрдием, Күөх от үргээн күндүлүөм, Күлүмэңнин көгүтүөм.</p> <p>Ийэм суоҕар мин дьиэбэр Иккиэн бииргэ оонньоохпут. Атаҕастыа да диэмэ, Адһас иллээх буолуохпут...</p> <p>Маңаас ньирэй сөбүлээн Баһын аргыый хамсатар, Барбах аҕай мэңирээн, Ийэтиттэн ыйытар...</p>	Хоьоонноохтук аа5ар уеруйэ5и сайыннарыы	
	(хоһоону оҕолор аахпыттарын кэннэ, проекторынан экраңна таһаарыы) - Оҕолор, ааптар хоһоонун ким аатыттан суруйбутуй?	- Кыра оҕо		
	- Хайдах биллигит?	- ... оҕо ийэлээх, оонньоохпут диир		
	- Оҕо ньирэйгэ сыһыана хайдаҕый? Ону хантан көрөбүт?	- Таптаан ыңыраp...		
	- Ол тыллары булан этиң. Хайдах	- Ачаалатар куоласпытынан...		

	куоласпытынан саңарабыт?	(тыллары булаллар)		
	- Ньирэй ийэтиттэн туох диэн ыйыппыта буолуой?	- Көңүллүөң дуо?...		
	- Ийэтэ көңүллээбитэ буолуо дуо? Оруолларынан көрдөрүөххэйин.	Оҕолор ийэ ынах, ньирэй, оҕо буолан оруолларынан көрдөрөллөр		
	- Киһи дьизэ сүөһүтүгэр, атын да тыынар тыыннаахха хайдах сыһыаннаһахтааҕый? Тоҕо?	Оҕолор эппиэттэрэ		
3. Эрдэ бэриллибит билиини хатылааһын, чиңэтии Тылга үлэ.	- Хогоон аата «Маңаас ньирэй» диэн. Онтон «маңаас» диэн хайдах дьүһүннээх сүөһүнүй? - Өбүгэлэрбит түң былыргыттан сүөһү иитиитинэн дьарыктаммыттара биллэр. Ааспыт уруокка ылбыт билиибитин хатылыаххайын? - Ынах дьүһүнүн туһунан кэпсэтиэххэйин. <i>Ынах сүөһү дьүһүнэ.</i> Бүтэй хара, үрүң, ала, саадьяҕай, маңаас (бу тыллар эрдэттэн дуоскаҕа бэриллэр). - Дьизэ сүөһүтүн сааһынан араарыы. - Ынаҕы сааһынан хайдах араараллар эбитий? Бэрэбиэркэлиэххэ! (слайды көрүү) <i>Ынах сүөһүнү саастарынан манньык</i>	- Төбөтө туспа өңнөөх... Еннерун быһаараллар Оҕолор эппиэттэрэ	Урут билбит билиитин сананы билиитигэр туһанар, бэйэтин этиитин чопчулуур	10 мун

	<p>араараллар:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ынах оџото төрүөкуттэн 4-5 ыйыгар диэри ньирэй дэнэр; • 5 ыйыттан 1 сааһыгар диэри ньирэй борооску буолар; • Борооску 1 сааһын ааһан 2-гэр бардаҕына - тыһаҕас. • Тыһаҕас 3 сааһыгар киирдэҕинэ – тинэьэ дэнэр. <p>- Сепке эппит эбиккит дуо? Маладьыастар! Ааспыт уруоктан умнубаккаҕыт эппиэттэри биэрдигит. Онтон соро5ун аныгыскы уруокка кэпсэтиэхпит.</p>			
Сынньалан	<p>Музыка тыабаата5ына (Буюккэ Бетуруеп «Дэриэбинэ» ырыата) «алааска суурэбит», «дьиэрэнкэйдиибит», «ынахтарбытын уурэн а5алан баран ыыбыт», «махтанан имэрийэбит», «теттеру алааска атаарабыт». Хас биирдии хайааыны учуутал хамсанан кердерер.</p>	Ону о5олор утуктэллэр		2 мун
4. Бэйэ кинигэтин оноруу	<p>Болџойон көрүн эрэ, паарта5ытыгар шаблоннар сыталлар. Ити шаблоннар кемелерунэн билигин биьиги «Ынах барахсан» диэн ааттаах бэйэ кинигэтин</p>	Шаблон кеметунэн ынах форматын кырыйаллар уонна кырааскалыылар.	Үлэни былаанныыр, сепке кырыйар. Бэйэ толкуйунан кырааскалыыр, сааылаан суруйар,	15 мун

	<p>оноруохпут.</p> <p>Иккилии буолан паараннан улэлиибит.</p> <p>Улэлиэхпит иннинэ кыптыйынан сэрэхтээхтик туттарбытын умнубаппыт!</p> <p>Улэбитин саҕалыаххайын!</p> <p>Билигин улэлэрбитин сыаналыаххайын.</p>	<p>Оңорбут үлэлэрин пааранан тахсан билиһиннэрэллэр</p> <p>Оҕолор сыаналыылар</p>		
5. Чинэтии	<p>Ынаҕы иити тубатын туьунан кэпсэтиэххэиин. Ким дьоно суеьу туталларый?</p>	Оҕолор эппиэттэрэ	Тумук санааҕа кэли, бэйэ бэйэтин убаастаан хоруйдары толору истии, кэпсээбин	3 мун
	<p>Туох туьаны аҕаларый?</p>	Урун ас, эт, уут, суегэй, арыы биэрэр	Бэйэ оңорон таһаарыта (экономика)	
	<p>Дьоннутугар дьиэ суеьутун керуугэ- харайыыга туох кемену онороьутуй?</p>	Хоруйдары толору истэллэр, кэпсииллэр.		
6. Рефлексия	<p>Бугунну уруогу хайдах ейдеебуккутун сыаналанын? Тоҕо?</p>	Фишкаларынан кердереллер. Быһаараллар.	Бэйэтин сыаналанар	5 мун
7. Тумук.	<p>Улааттааххытына дьиэ суеьутун иитиэххит дуо? Уруокка кехтеехтук кыттыбыккытыгар махтал!</p>			5 мун